

Dr. sc. Vanja-Ivan Savić, docent na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu
član Vijeća za suočavanje s posljedicama vladavine nedemokratskih režima

Predmet: **Dopunsko mišljenje** na 'Dokument dijaloga' (Temeljna polazišta i preporuke / O normativnom uređenju simbola, znakovlja i drugih obilježja totalitarnih režima i pokreta) predstavljenog u Vladi Republike Hrvatske 28. veljače 2018.

Zagreb, 1. ožujka 2018.

I.

Na sjednici Vijeća za suočavanje s posljedicama nedemokratskih režima održanoj 28. veljače 2018. jednoglasno je usvojen zaključak da Dokument predstavlja visoku razinu dijaloške kulture, te ostavlja punu slobodu svakoj osobi koja je sudjelovala u radu Vijeća da izrazi svoja vlastita dodatna stajališta. Dogovoreno je da će osobna stajališta koja pojedini članovi dostave biti priložena osnovnom Dokumentu i na taj način biti uključena u cjelokupnost dokumentacije koja proizlazi iz rada u Vijeću.

Kao član Vijeća ističem zadovoljstvo što sam imao čast sudjelovati u njegovom radu te se slažem sa pretežitim dijelom onoga što je u predstavljenom Dokumentu izneseno. Njegova najveća vrijednost jest u tome što se njime pokušava dati doprinos razvijanju kulture sjećanja ali još i važnije kulture suosjećanja koje toliko puta nedostaje u hrvatskom društvu. Sposobnost za empatiju prema 'drugima' i 'svima' odnosno prihvaćanje činjenice da su patili mnogi i na mnogim stranama trebalo bi biti prvorazredno moralno pitanje našeg društva kada je riječ o 'suočavanju s prošlošću'.

II.

Iako se u kriminalno-političkom smislu zabranama vrlo malo postiže, a kod jednog dijela populacije kriminološki gledano one mogu izazvati i suprotan učinak, valja jasno reći da ukoliko se pribjegava blanketnim zabranama obilježja nedemokratskih režima uz navođenje fašističkih, nacističkih i ustaških pozdrava i insignija, nema valjanog pravnog razloga da se na isti način to ne učini i s obilježjima komunističkog režima poput zvijezde petokrake ili srpa i čekića. Valja spomenuti da Dokument na više mjesta spominje i osuđuje razdoblje komunističkog režima u bivšoj Jugoslaviji ali bi radi pravne i logičke dosljednosti te jasne poruke sve simbole nedemokratskih režima trebalo staviti u isti rang.

Pogrešno bi bilo pomisliti da bi se zabranom uporabe komunističkih simbola također zadiralo u znanstvene, umjetničke ili pak komercijalne slobode i/ili izričaje u kojima se pojavljuje zvijezda petokraka, jer bi se to pitanje moglo riješiti dodatnom odredbom na način da se uporaba u gore navedene svrhe izuzima od zabrane. To bi primjerice bio slučaj prodaje proizvoda koji nije hrvatskog porijekla i koji sa kontekstom komunizma nema nikakve veze. U krajnjoj točki se sve ostavlja sucu, primjenjivaču prava da obzirom na činjenice i kontekst primjeni propis i vidi je li došlo do njegove povrede.

Ako je u vezi simbola poput simbola crvene zvijezde, kako se navodi u točki 1. c) (str. 28. Dokumenta), jasna njegova povijesna kompromitacija tijekom jugoslavenske komunističke vladavine, a potom oružane agresije na Republiku Hrvatsku, onda postoji prostor za njegovo svrstavanje u

